

БУЛГАН АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ЗАХИРАМЖ

2025 оны 03 сарын 28 өдөр

Дугаар A/193.

Булган сум

Г “Цэвэр орчин-Цэмцгэр Булган” аян
зарлах тухай Т

Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж түүний удирдлагын тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.1.21 дэх заалт, 66 дугаар зүйлийн 66.1 дэх хэсэг, Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.2.1 дэх заалт, Хог хаягдлын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.3.1, 9.3.4, 9.3.6 дахь заалтыг тус тус үндэслэн ЗАХИРАМЖЛАХ нь:

1. Аймгийн хэмжээнд “Цэвэр орчин-Цэмцгэр Булган” аяныг 2025 оны 04 дүгээр сарын 01-нээс 10 дугаар сарын 31-ний өдөр хүртэлх хугацаанд зохион байгуулах ажлын удирдамжийг 1 дүгээр, ажлын төлөвлөгөөг 2 дугаар хавсралтаар баталсугай.

2. Аяныг нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд чанарын өндөр түвшинд зохион байгуулж, мэргэжил арга зүйн удирдлагаар хангаж, хяналт тавьж ажиллахыг Байгаль орчны газар (А.Гантөмөр), Цагдаагийн газар (Цагдаагийн хурандaa Б.Эрдэнэбилиг), Эрүүл мэндийн газар (П.Оюунцэцэг), Мал эмнэлгийн газар (Г.Одсүрэн) нарт тус тус үүрэг болгосугай.

3. Сум, орон нутагтаа аяныг зохион байгуулах ажлын хэсэг томилж, нарийвчилсан төлөвлөгөө гаргаж, иргэд, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудыг оролцуулж, шаардлагатай зардлыг холбогдох арга хэмжээнээс гаргаж ажиллахыг сумын Засаг дарга нарт даалгасугай.

4. Аяны хүрээнд зохион байгуулсан ажлын мэдээ, мэдээллийг улс, орон нутгийн хэмжээнд сурталчлан ажиллахыг Хэвлэл мэдээлэл, олон нийттэй харилцах алба (Т.Хонгорзул)-д үүрэг болгосугай.

5. “Цэвэр орчин-Цэмцгэр Булган” аяны хүрээнд зохион байгуулсан ажлын дүнг 2025 оны 06 дугаар сарын 15, 11 дүгээр сарын 15-ны өдрийн дотор аймгийн Засаг даргын удирдлагын багийн хуралд танилцуулж ажиллахыг Байгаль орчны газар (А.Гантөмөр)-т үүрэг болгосугай.

ЗАСАГ ДАРГА

Д.ПУРЭВ-ОЧИР

Sugar Ажил 2025 өдөр бүр Doc/2025/Захирамж

6325010283

Аймгийн Засаг даргын 2025 оны 03 дугаар
сарын 28-ны өдрийн А/193 дүгээр/дугаар
захирамжийн 1 дүгээр хавсралт

“ЦЭВЭР ОРЧИН-ЦЭМЦГЭР БУЛГАН” АЯНЫ УДИРДАМЖ

Нэг. Аяны зорилго

“Байгаль орчныг хамгаалах тухай” хууль, “Хог хаягдлын тухай” хууль, аймгийн Засаг даргын “Булганы сэргэлт” үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг орон нутгийн хэмжээнд хэрэгжүүлэх, иргэдийн экологийн боловсролыг дээшлүүлэх, хог хаягдлыг багасгах, орчны бохирдол доройтыг бууруулах ажлыг зохион байгуулж, хоггүй цэвэр сайхан орчныг бүрдүүлэхэд оршино.

Хоёр. Хамрах хүрээ

Аймгийн хэмжээнд сум, баг, иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага

Гурав. Хэрэгжүүлэх хугацаа

Аймгийн хэмжээнд “Цэвэр орчин-Цэмцгэр Булган” аяныг 2025 оны 04 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс 10 дугаар сарын 31-ний өдрийг дуустал хугацаанд зохион байгуулна.

Дөрөв. Аяны үйл ажиллагааны чиглэл

Аяныг хог хаягдлыг цэвэрлэн зайлцуулах, сургалт сурталчилгаа зохион байгуулах, хариуцлагын тогтолцоог хэвшүүлэх гэсэн чиглэлээр зохион байгуулна.

Нэгдүгээр чиглэл: Хог хаягдлыг цэвэрлэн зайлцуулах

- Төв суурин газарт нийтийн эзэмшлийн талбай, айл өрх, аж ахуйн нэгж, байгууллагын хог хаягдлыг цэвэрлэн зайлцуулах;
- Сум, багуудад өвөлжөө, хаваржаа, бэлчээр, гол горхи, нуур цөөрмийн хог хаягдал, үхсэн малын сэг зэмийг цэвэрлэх (Сэг зэмийг устгах ажлыг сумын Мал эмнэлгийн газар хариуцан хийж гүйцэтгэх);
- Улсын болон орон нутгийн чанартай авто зам, уул даваа, овоо тахилгын хог хаягдлыг цэвэрлэх
- Эзэнгүй хог хаягдал, хууль бус хогийн цэгүүдийг цэвэрлэх, дарж булах;
- Аймгийн баяр наадам, сумын ойн өмнө, хойно нийтийг хамарсан цэвэрлэгээний ажлыг зохион байгуулах;
- Аялал жуулчлалын эвент арга хэмжээнүүдийн хог хаягдлыг цэвэрлэн зайлцуулах;

Хоёрдугаар чиглэл: Сургалт сурталчилгаа

- Аяныг сурталчлах олон нийтийг хамруулсан өдерлөг, сурталчилгааны ажил зохион байгуулах;
- Хог хаягдлын тухай хууль, хог хаягдлыг багасгах, ангилан ялгах, эргүүлэн ашиглах, гялгар уутны хэрэглээнээс татгалзах талаар сургалт зохион байгуулж, сурталчилгаа хийх;
- Олон нийтийн цахим сүлжээгээр аяныг сурталчлан зохион байгуулж байгаа ажлын мэдээллийг олон нийтэд хүргэх;
- Сумдад хүүхэд, залуучуудад экологийн боловсрол олгох сургалт, нөлөөллийн ажлыг зохион байгуулсан байх;

Гуравдугаар чиглэл: Хариуцлагын тогтолцоог хэвшүүлэх

- Хог хаягдалтай холбоотой зөрчлийг шийдвэрлэх ажлыг иргэд, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудад ойлгуулан таниулах ажлыг сум бүр зохион байгуулах (Сум, багийн Засаг дарга, Цагдаа, Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч хариуцан гүйцэтгэх);

2.Олон нийтийн байцаагч ажиллуулж, аялагч жуулчдад зөвлөгөө өгөх, мөн ил задгай, зориулалтын бус газар хог хаягдал хаях, шатаах зөрчлүүдэд тогтмол хяналт тавих;

3.Хариуцлагын тогтолцоог хэвшүүлэх, сум, багийн Засаг дарга, цагдаа, байгаль орчны хяналтын Улсын байцаагч, зөрчил гаргагчдад оногдуулах тorgууль, шийтгэврийн ажлыг эрчимжүүлэх;

Тав. “Цэвэр орчин-Цэмцгэр Булган” аяныг дүгнэх

1.Сумдыг аяны хүрээнд зохион байгуулсан ажлаар нь дүгнэн байр эзлүүлнэ.

2.Аяны хүрээнд зохион байгуулсан ажлыг дүгнэхдээ зохион байгуулсан ажлын үр дүн, чанар, хог хаягдлыг багасгах, ангилан ялгах ажилд шинэлэг санаа гаргаж хэрэгжүүлсэн ажил, аж ахуйн нэгж, албан байгууллага, иргэд, аялал жуулчлалын аж ахуйн нэгж байгууллагыг татан оролцуулсан байдал зэргийг харгалзан дүгнэн аймгийн ЗДТГ-ын Хяналт, шинжилгээ үнэлгээний хэлтэст хүргүүлнэ.

Аймгийн Засаг даргын 2025 оны
03 сарын 28-ны өдрийн 11 дугээр
захирамжийн 2 дугаар хавсралт

**“ЦЭВЭР ОРЧИН-ЦЭМЦГЭР БУЛГАН” АЯНЫ ХҮРЭЭНД ХОГ ХАЯГДЛЫГ БАГАСГАХ ТАЛААР ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ
АЖЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ (2025 ОН)**

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Арга хэмжээний төлөвлөгөө	Хэрэгжүү лэх хугацаа	Хариуцах байгуул лага	Хамтран хэрэгжүү лэгч	Санхүү- жих эх үүсвэр (сая.төг)	Шалгуур үзүүлэлт	Хүрэх үр дүн
1.Удирдлага зохион байгуулалт, хамтын ажиллагааны чиглэлээр								
1.1	“Цэвэр орчин- Цэмцгэр Булган” аяны төлөвлөгөөг гарган хэрэгжүүлэх	1.1.1.Аяны хүрээнд 2025 онд хийгдэх ажлын төлөвлөгөөг гарган аймгийн Засаг даргаар батлуулах	IV/01	БОГ	ХБТХОХ	Үйл ажиллагаа гаар	Хугацаанд нь боловсруулж батлуулна.	Аяны төлөвлөгөөг батлуулсан байна.
		1.1.2.Аяны захирамж, ажлын төлөвлөгөөг сумын Засаг дарга нар, байгууллагын дарга нарт хүргүүлэх	IV/01	ХБТХОХ	БОГ	Үйл ажиллагаа гаар	Хугацаанд нь хүргүүлсэн байна.	Сумдад аяны талаарх мэдээлэл хүрсэн байна.
		1.1.3.Сумд “Цэвэр орчин- Цэмцгэр Булган” аяныг хэрэгжүүлэх нарийвчилсан төлөвлөгөөг гарган хэрэгжүүлэх	IV/1- IV/10	СЗДТГ	Багийн Засаг дарга, иргэд, ААНБ	Үйл ажиллагаа гаар	Нарийвчилисан төлөвлөгөө гаргаж эзэнжүүлсэн байна.	Аяныг чанартай сайн зохион байгуулсан байна.
1.2	“Цэвэр орчин- Цэмцгэр Булган” аяны хүрээнд бүх нийтийн цэвэрлэгээний	1.2.1. Хаврын цэвэрлэгээний ажлыг 2 сарын хугацаатай, баяр наадмын үеийн цэвэрлэгээг 1 удаа, намрын цэвэрлэгээг 2 удаа зохион байгуулах.	IV/05- VI/05, VII/04-15 VIII/10-15 IX/25-30	БОАЖГ	СЗДТГ	-	Цаг хугацаанд нь чанартай сайн зохион байгуулна	Аймгийн хэмжээнд хатуу хог хаягдлыг цэвэрлэн зайлшуулах ажил хийгдсэн байна.

	ажлыг зохион байгуулах	1.2.2. Зудын эрсдэлтэй холбоотой болон бусад шалтгаанаар зүй бусаар хорогдсон малын сэг зэмийг цэвэрлэх, халдвартгуйжүүлэн устгах, ажлыг зохион байгуулах	IV/01-VII/01	Аймгийн МЭГ, СЗДТГ, МЭҮТ	Малчид, иргэд	-	Ажлын хэсэг томилон цэвэрлэгээний ажлыг чанартай сайн зохион байгуулсан байна.	Малын сэг зэмийг дарж устгах газрыг сумын ИТХ, багийн ИНХ-аар тогтоолгож, тогтоосон цэгт устгалын ажлыг чанартай сайн хийж, орчны бохирдлыг багасгана.
1.3	Хог хаягдлын хуулийн дагуу үйлдвэрлэгч болон импортлогч нь бүтээгдэхүүний хаягдал, тэдгээрийн сав, баглаа боодлоос үүсэх хог хаягдлыг эргүүлэн цуглуулах, дахин ашиглах, дахин боловсруулах, ажлыг зохион байгуулах	1.3.1. Үйлдвэрлэгч болон импортлогч компаниудын гэрээт борлуулагч нартай сав баглаа боодлоо эргүүлэн татах гэрээ байгуулах	IV/15-IV/30	СЗДТГ	ААНБ	Үйл ажиллагаа гаар	Бүх гэрээт борлуулагч нартай гэрээ байгуулан ажиллана	Хог хаягдлын хуулийн хэрэгжилт хангагдаж, хог хаягдлын цэгт хүргэх хог хаягдлын хэмжээ багасна.
		1.3.2. Хүнсний бүтээгдэхүүн худалдан борлуулдаг ААНБ, иргээдийг нийгмийн хариуцлагын хүрээнд худалдан борлуулсан бүтээгдэхүүний сав баглаа боодлыг буцаан авах талаар тодорхой ажил зохион байгуулах	I-IV улирал	СЗДТГ	ААНБ, иргэн	Үйл ажиллагаа гаар	Сумын хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулдаг иргэн, ААНБ-ыг бүрэн хамруулна.	
1.4	Шатахуун түгээх станцуудтай гэрээ байгуулан ажиллах	1.4.1. Шатахуун түгээх станцуудын дэргэд хог хаягдал ангилан хийдэг хогийн сав байрлуулж, үйлчлүүлсэн зорчин явагсдын хог хаягдлыг төвлөрүүлэх ажлыг зохион байгуулах	Жилдээ	СЗДТГ	ААНБ, ШТС	ААНБ-ын хөрөнгө	ШТС-уудыг бүрэн хамруулсан байна.	Зорчин явагчид хог хаягдлаа хийх цэгтэй болж, эзэнгүй хог хаягдал багасна.

		1.4.2.Хогийн савны хог хаягдлыг тогтмол ачиж зайлуулах ажлыг зохион байгуулах	Жилдээ	ШТС	СЗДТГ	ААНБ-ын хөрөнгө	Гэрээ байгуулж, тогтмол ачиж, бүртгэл хөтөлж, тайланд тусгасан байна.	Сумын ЗДТГ-тай гэрээ байгуулан хог хаягдлыг ачиж тээвэрлэнэ.
1.5	Орхон аймагтай гэрээ байгуулан ажиллах	1.5.1.Хил залгаа сумдын нутаг дэвсгэрийн хог хаягдлыг цэвэрлэн зайлуулах ажлыг хамtran зохион байгуулах (Орхон, Бугат, Хангат, Сэлэнгэ сум)	V-X сар	СЗДТГ	Булган, Орхон аймгийн ЗДТГ, БОГ	-	Жилд 2-3 удаа зохион байгуулсан байна.	Хил залгаа нутаг дэвсгэрийн хог хаягдлыг цэвэрлэх ажлыг зохион байгуулна.
1.6	Хог хаягдлын талаар хийсэн ажлын тайланг нэгтгэх, дүгнэх	1.6.1.Хог хаягдлын талаар хийсэн ажлын тайланг сумдаас хагас, бүтэн жилээр авч нэгтгэн ХБТХОХ-т хүргүүлж, аймгийн Засаг даргын удирдлагын багийн хуралд танилцуулна.	VI/05-15 X/15-25	БОГ	СЗДТГ	Үйл ажиллагаа гаар	Хугацаанд нь хүргүүлж, танилцуулна.	Зохион байгуулсан ажлын үр дүнг мэдээлнэ.
		1.6.2.Сумдыг зохион байгуулсан ажлаар нь дүгнэн байр эзлүүлж, аймгийн ЗДТГ-ын ХБТХОХ-т хүргүүлнэ.	XI/25-XII/01	БОГ	СЗДТГ	Үйл ажиллагаа гаар	Шалгуур үзүүлэлтийн дагуу дүгнэнэ.	Сумын Засаг даргын ажлын гол үзүүлэлт болгон дүгнэж, байр эзлүүлнэ.
2.Мэдээ мэдээлэл, сургалт сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулах талаар								
2.1	“Цэвэр орчин-Цэмцгэр Булган” аян, хог хаягдлыг багасгах, цэвэрлэх ажлыг сурталчлан таниулах ажлыг	2.1.1.Олон нийтийн ТВ-ээр “Цэвэр орчин-Цэмцгэр Булган” аян, аяны хүрээнд зохион байгуулж байгаа ажлын талаар мэдээлэх	Аяны хугацаанд	АЗДТГ-ын ХМОНХА	БОГ, СЗДТГ	-	2 удаа	Зохион байгуулж байгаа үйл ажиллагааг улс, орон нутгийн хэмжээнд сурталчилна.
		2.1.2.Орон нутгийн ТВ-ээр хог хаягдлыг багасгах, ангилан ялгах талаар болон “Аяллын хоггүй аймаг” уриалгыг сурталчлах	V/01-X/01	БОГ СЗДТГ, TYA,	Сайхан Монгол ТВ	-	Сард 1-ээс доошгүй	Иргэд олон нийтэд мэдээлэл түгээнэ.

	зохион байгуулах	2.1.3.Аялал жуулчлалын ААНБ-үүд амрагч, жуулчдад хог хаягдлыг багасгах талаар сурталчилгаа хийх	V/01-IX/01	ААНБ	СЗДТГ	Үйл ажиллага агаар	Сурталчи лгаа хийсэн амрагч, жуулчдын тоо	Амрагч, жуулчдад мэдээлэл түгээнэ.
2.2	Цахим орчин, олон нутгийн сүлжээгээр сурталчлан таниулах	2.2.1.Хог хаягдлыг ангилан ялгах, эргүүлэн ашиглах талаарх шторк, зурган мэдээлэл, санамжуудыг цахим орчноор сурталчлах	Аяны хугацаанд	БОГ	СЗДТГ, ААНБ	Үйл ажиллага агаар	Сард 2-оос доошгүй	Иргэд хог хаягдлыг багасгах, ангилан ялгах талаар тодорхой мэдлэгтэй болно.

3.Орчны доройтлыг бууруулж, эрүүл ахуйг сайжруулах үйл ажиллагаа

	“Цэвэр орчин-Цэмцгэр Булган” аяныг зохион байгуулах	3.1.1.Сумын Засаг дарга, багийн Засаг даргын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд хогийн савны ашиглалтыг сайжруулах заалтыг тусган хэрэгжүүлэх (Булган сум)	I-IV улирал	Аймаг, сумын ЗДТГ	Сумын Засаг дарга, багийн Засаг дарга	Үйл ажиллага агаар	Гүйцэтгэл ийн төлөвлөгөөнд тусгасан байна.	Хогийн савны ашиглалтыг сайжруулах ажлыг зохион байгуулна.
3.1		3.1.2.Булган сум ангилсан хогийг ачих хуваарь гарган, ТҮА тусд нь тээвэрлэх ажлыг тогтмол зохион байгуулах	I-IV улирал	СЗДТГ, ТҮА	Иргэд, ААНБ	Үйл ажиллага агаар	Хуваарь гаргаж, сард 1 удаа тээвэрлэн э.	Дахин ашиглагдах хог хаягдлын нөөц бүрдэнэ.
		3.1.3.Хог ангилан ялгах цехийн түрээслэгчтэй үйл ажиллагааг өргөжүүлэх, хуванцар шон хийх	I-IV улирал	Булган сумын ЗДТГ, ТҮА	ААНБ	Үйл ажиллага агаар	Хогийн савны тоо	Хогийн савны наскилт сайжирч, үзэмж нэмэгдэнэ.
		3.1.4.Булган сумын нийтийн эзэмшлийн талбай, айл өрх, орон сууцны гаднах хогийн савыг засварлаж, өнгө үзэмжийг сайжруулах	IV/05-VI/05	СЗДГ, ТҮА	ААНБ, иргэд	Үйл ажиллага агаар	Хогийн савны тоо	Хогийн савны наскилт сайжирч, үзэмж нэмэгдэнэ.
		3.1.5.Хөдөөгийн сумдын савыг төвийн хогийн савыг	I-II улирал	СЗДТГ	ААНБ	Сумын төсөв,		Стандартын шаардлага хангасан

		нэмэгдүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах				ААНБ-ын хөрөнгө	Хогийн савны тоо	хогийн савтай болж, эзэнгүй хог хаягдал багасна.
		3.1.6.Сумд хог хаягдлыг ангилан ялгах ажлыг эрчимжүүлж, ангилсан хог хаягдлыг хүлээн авах цэгүүдийн тоог нэмэгдүүлж, үйл ажиллагааг жигдруулэх	Жилдээ	СЗДТГ	ААНБ, иргэд	Үйл ажиллага агаар	2 догч түүхий эд авах цэгийн үйл ажиллага аг жигдруул нэ.	Хог хаягдлыг ангилан ялгах боломж бүрдэж, байгальд хаягдах хог хаягдлын хэмжээ багасна.
		3.1.7.Ангилсан хог хаягдлыг тушаах газартай гэрээ байгуулан тогтсон хугацаанд ачиж тээвэрлэх ажлыг зохион байгуулах	Жилдээ	СЗДТГ	ААНБ, иргэд	Үйл ажиллага агаар	Ангилж, тушаасан хог хаягдлын хэмжээ	Байгальд хаягдах хог хаягдлын хэмжээ багасна.
		3.1.8.-Хаврын бүх нийтийн цэвэрлэгээний ажлыг зохион байгуулан айл өрх, ААНБ өөрийн эзэмшил 50 м газрын хог хаягдлыг цэвэрлэн зайлуулж, хашаа, байрныхаа өнгө үзэмжийг сайжруулах	IV/05-VI/05	БОГ	СЗДТГ, ААНБ	Үйл ажиллага агаар		Хог хаягдлын тухай хуулийн 9.4.12, 9.5.2, 10.2.6 дахь заалтуудын хэрэгжилтийг хангуулна.
		3.1.9.Гол горхи, рашаан ус, нуур цөөрөм, уст цэгүүдийн орчны хог хаягдлыг цэвэрлэн зайлуулах	IV/05-V/25	СЗДТГ, ААНБ	Иргэд	Үйл ажиллага агаар	Чанартай сайн зохион байгуулж, тайланд тусгана.	Уст цэгүүдийн бохирдлыг багасгаж, бохирдоос урьдчилан сэргийлнэ.
		3.1.10.Хог хаягдлыг багасгах, ангилан ялгах, дахин ашиглах талаар шинэ санаачилга, гарган хэрэгжүүлэх	IV/05-VI/05	СЗДТГ	ААНБ, иргэд	Үйл ажиллага а, сумын төсөв		Олон нийтэд түгээн дэлгэрүүлхүйц шинэ санаа санаачлагага бүхий 2-оос доошгүй

								ажил зохион байгуулсан байна.
		3.1.11.Хөдөөгийн малчин айл өрхийг нүүхдээ буйраа цэвэрлэдэг уламжлалт зан заншлыг сэргээж, зун, намар нутагласан газрынхаа хог хаягдлыг цэвэрлэх (Багийн Засаг дарга, байгаль хамгаалагчтай гэрээ хэлцэл байгуулах)	Тухай бүр	СЗДТГ, Багийн Засаг дарга, байгаль хамгаалагч	Малчин өрх	Үйл ажиллага агаар	Гэрээ, хэлцэл байгуулсан өрхийн тоо	Эзэнгүй хог хаягдал багсаж, орчны бохирдол буурна.
		3.1.12. Булган суманд хог шатаах зуух суурилуулж ашиглалтад оруулах	II-III улирал	БОГ СЗДТГ	TYA	157.0	Шатаах зуух суурилуулсан байна.	Хог хаягдлыг зориулалтын зууханд шатаана.
3.2	Бүх нийтийн цэвэрлэгээг зохион байгуулах	3.2.1.Сумдад хатуу хог хаягдлыг цэвэрлэн зайлцуулах ажлыг зохион байгуулах ажлын хэсэг томилох	IV/01-10	СЗДТГ	ААНБ	Үйл ажиллага агаар	Сумын Засаг даргын захирамж аар томилсон байна.	Ажлыг эзэнжүүлж, чанартай хийж гүйцэтгэнэ.
		3.2.2.Айл өрх, ААНБ-ын цэвэрлэсэн хог хаягдлыг нэгдсэн журмаар ачиж хогийн төвлөрсөн цэгт хаях	Тухай бүр	СЗДТГ, ААНБ	Иргэд	Үйл ажиллага агаар	Хог хаягдал ачих график, хуваарь гарган тээвэрлэх	Хуваарийн дагуу ачиж тээвэрлэнэ.
		3.2.3.Зүй бусаар хорогдсон малын сэг зэмийг цэвэрлэж, устгах, халдвартгүйжүүлэх ажлыг зохион байгуулах	IV/01-VII/01	Аймгийн МЭГ, СЗДТГ, МЭҮТ	Малчид, иргэд	Үйл ажиллага агаар	Сумын Засаг даргын захирамж аар	Сум, багаас тогтоосон газарт малын сэг зэмийг дарж булан устгаж, зохион байгуулсан ажлын мэдээг

						ажлын хэсэг томилсон ажилласа н байна.	тайланда тусгасан байна.	
	3.2.4. Төв суурин газрын ойролцоо овоо тахилгын орчныг цэвэрлэж, тохижуулах	IV/05-VI/05	СЗДТГ	ААНБ, Иргэд	Үйл ажиллага агаар	Жилд 2-3 удаа	Олон нийтийг татан оролцуулж, чанартай сайн зохион байгуулж, тайланда тусгасан байна.	
	3.2.5. Улсын болон орон нутгийн чанартай зам болон даваа, овоо тахилгын орчны цэвэрлэх	IV/15-V/25 IX/25-X/01	СЗДТГ	ААНБ, Иргэд	Үйл ажиллага агаар	Жилд 2-3 удаа	Олон нийтийг татан оролцуулж, чанартай сайн зохион байгуулж, тайланда тусгасан байна.	
	3.2.6. Хөдөөгийн багуудын айл өрхийн өвөлжөө, хаваржааны хог хаягдлыг цэвэрлэх	IV/15-V/25	Багийн Засаг дарга	Малчин айл өрх	Өөрийн хөрөнгө	Багийн дарга, байгаль хамгаалагчай гэрээ байгуулан гүйцэтгэс эн байна.	Малчдын хариуцлага сайжирч, орчны бохирдол багасна.	
	3.2.7. "Цэвэрхэн наадацгаая" уриан дор үндэсний баяр наадмыг тэмдэглэн өнгөрүүлэхтэй холбогдуулан хог хаягдлыг цэвэрлэх ажлыг зохион байгуулах	VI/25-VII/05, VII/15-VII/25	СЗДТГ	TYA, ААНБ, иргэд	Үйл ажиллага агаар	2 удаа	Иргэд, ААНБ-ыг татан оролцуулж, Хог хаягдлын тухай хуулийн 9.4.12 дахь заалтын хэрэгжилтийг хангуулна	
	3.2.8. Үерийн далан, суваг шуудууг цэвэрлэх	VI/10-VIII/10	СЗДТГ	ААНБ, иргэд	-	1 удаа		
	3.2.9. Сум, байгууллага бүр хийсэн ажлын тайлан мэдээг тоо баримт, фото зургаар баримтжуулан БОАЖГ-т ирүүлэх	VI/05-10 X/15-20	БОАЖГ	Сумын ЗДТГ	Үйл ажиллага агаар	Үнэн зөв гаргаж, статистик мэдээллийн хамт ирүүлнэ.	Аяны хүрээнд зохион байгуулсан ажлын мэдээллийг нэгтгэн АЗДТГ-т хүргүүлнэ.	
3.3	"Монголд зочлох жил"-ийн хүрээнд хог	3.3.1. Сум бүр "Аяллын хоггүй аймаг уриалга"ыг хэрэгжүүлж, Аялал жуулчлал, амралтын	Жилдээ	СЗДТГ	ААНБ, иргэд	Үйл ажиллага агаар	Төлөвлөгөө гарган	Хариуцлагын тогтолцоог

	хаягдлыг багасгах ажлыг зохион байгуулах	газруудтай гэрээ байгуулж, хог хаягдлыг багасгах төлөвлөгөө гарган сумын ЗДТГ-аар батлуулан ажиллах					хэрэгжүүл сэн байна.	сайжруулж, хамтран ажиллана.
	3.3.2.Амралт, аялал жуулчлалын газрууд хог хаягдаа түр хадгалах цэг байгуулж, дахин ашиглах хог хаягдлыг ангилах ялгах ажлыг хэвшүүлэх		Жилдээ	ААНБ	СЗДТГ	Үйл ажиллага агаар		Орчны бохирдол багасна.
	3.3.3.Ангилсан хог хаягдлыг ангилсан хог хаягдлыг хүлээн авах цэгт хургэх		Жилдээ	ААНБ, иргэд	СЗДТГ	Үйл ажиллага агаар		Байгальд хаягдах хог хаягдал багасна.
	3.3.4.Аялал жуулчлал, амралтын газрууд “Ирлээ, явлаа-Цэвэр” аян өрнүүлж, аялагч амрагчдад зориулсан сурталчилгааг хийх		Жилдээ	ААНБ	СЗДТГ	Үйл ажиллага агаар	Чанартай сайн зохион байгуулж, хийсэн ажлын мэдээг тайланд тусгана.	Аялагч, амрагч нарт хог хаягдлын талаар зөв дадал хэвшил эзэмшүүлнэ.
	3.3.5.Аялал жуулчлал дагасан хог хаягдлын судалгааг гаргаж, цэвэрлэгээний ажлыг аяллын улиралд 3 удаа зохион байгуулах	V/20-V/25 VII/20-25 IX/20-25	СЗДТГ	ААНБ, иргэд	Хувийн хөрөнгө оруулалт, төсөл хөтөлбөр			Аялал жуулчлал дагасан хог хаягдлыг цэвэрлэж, рашаан, голын голдирол болон байгальд хаясан хог хаягдал багасаж орчны бохирдол доройтол буурна.
	3.2.6.Хог хаягдаа тогтсон хугацаанд тээвэрлэх ажлыг хэвшүүлэх	7-10 хоног тутам	ААНБ	СЗДТГ	Үйл ажиллага агаар			Орчны бохирдол доройтол багасна.
	3.2.7.Аялал жуулчлалын эвент арга хэмжээнүүдийн үеэр хог хаягдлыг цэвэрлэн зайлцуулах ажлыг зохион байгуулах	Тухай бүр	Зохион байгуулсан сумын ЗДТГ	БОГ	ОНТ			Эвент арга хэмжээг орчны бохирдолгүй зохион байгуулна.
	3.2.8.Аялал жуулчлалын эвент арга ариун цэврийн асуудлыг шийдвэрлэж, хөрс	Тухай бүр	АЗДТГ, СЗДТГ	БОГ, Булган сумын	ОНТ			

		бохирдуулдаггүй жорлонг ашиглах			TYA, ААНБ			
		3.2.9.Аялал жуулчлал, амралтын газруудын Хог хаягдлын тухай хуулийн хэрэгжилтэд хяналт шалгалт хийх	VI/05-VIII/05	БОГ	СЗДТГ	ОНТ	Илэрч, арилгуулсан зөрчлийн тоо	Хог хаягдлын тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангуулна.
3.4	Аюултай хаягдлын талаар хог	3.4.1.Сумандаа байгаа Аюултай хог хаягдал, аюултай хог хаягдал үүсгэгчийн судалгааг гарган бүртгэлжүүлж, 06-р сарын 25-ны судалгааг БОГ-т ирүүлэх	II-III улирал	СЗДТГ	ААНБ	Үйл ажиллага агаар	Хугацаанд нь үнэн зөв гаргаж ирүүлнэ.	Аюултай хог хаягдал үүсгэгчийн бүртгэл мэдээллийн сантай болно.
		3.4.2.Сумын БОХУБ, байгаль хамгаалагчид аюултай хог хаягдлын талаар иргэдэд сургалт, мэдээлэл хийх	I-II улирал	СЗДТГ, БОХУБ, байгаль хамгаалагч	ААНБ, иргэд	Үйл ажиллага а гаар	Хийсэн ажлын мэдээг 7 хоногийн мэдээнд ирүүлсэн байна.	Иргэдэд аюултай хог хаягдлын талаар тодорхой мэдээлэл өгсөн байна.
		3.4.2. Аюултай хог хаягдлын агуулахыг ашиглалтад оруулах, хариуцах сонгон гүйцэтгэгчийг шалгаруулах	I-II улирал	БОГ Булган сумын ЗДТГ TYA	ААНБ, иргэд	Үйл ажиллага а гаар	Агуулахад хүлээн авсан аюултай хог хаягдлыг тоо	Аюултай хог хаягдлыг зориулалтын агуулахад хадгалснаар хөрс бохирдооос сэргийлнэ.
3.5	3.5.1. Хөрс бохирдуулагч нүхэн жорлонг үе шаттайгаар бууруулах	3.5.1.1. Жорлонгийн нэгдсэн тооллого хийж, халах төлөвлөгөө боловсруулах	I-II улирал	БОГ СЗДТГ	ААНБ, иргэд	Үйл ажиллага а гаар	Тооллого хийж, төлөвлөгөө ө боловсруулсан байна.	Хөрс бохирдуулагч нүхэн жорлонг үе шаттайгаар буулгах төлөвлөгөөтэй болсон байна.

		3.5.1.2. Төр байгууллагуудын төсвийн ААНБ-ын нүхэн жорлонг байгальд ээлтэй боловсон жорлон болгох	II-III улирал	СЗДТГ, БОХУБ, байгаль хамгаалагч	ААНБ, иргэд	ОНТ, ААНБ-ын хөрөнгө	Жорлонги йн тоо	Нүхэн жорлонг буулгаж, хөрс, ус, орчны бохирдлыг багасгана.
		3.5.1.3. Аялал жуулчлал, рашаан, амралтын чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхэлдэг ААНБ-ын нүхэн жорлонг байгальд ээлтэй боловсон жорлон болгох	II-III улирал	СЗДТГ, БОХУБ, байгаль хамгаалагч	ААНБ, иргэд	ААНБ-ын өөрийн хөрөнгө	Жорлонго о өөрчилсө н иргэн, ААН-ын тоо	Амрагч, аялагчдын тав тухыг хангаж, нүхэн жорлонг буулгаж, хөрс, ус, орчны бохирдлыг багасгана.
		3.5.1.4. ШТС-уудын нүхэн жорлонг байгальд ээлтэй боловсон жорлон болгох	II-III улирал	СЗДТГ, БОХУБ, байгаль хамгаалагч	ААНБ	ААНБ өөрийн хөрөнгөөр		Хөрс, ус, орчны бохирдол багасна.
		3.5.1.5.Худалдаа, үйлчилгээ эрхэлж байгаа иргэн, ААНБ-ын нүхэн жорлонг байгальд ээлтэй боловсон жорлон болгох	II-III улирал	СЗДТГ, БОХУБ, байгаль хамгаалагч	ААНБ, иргэн	Иргэн, ААНБ өөрийн хөрөнгөөр		Орчны бохирдол эргүүл орчин бүрдэнэ.
		3.5.1.6. Гол, булаг шанд, рашаан усан сан бүхий газрын нүхэн жорлонг буулгаж, байгальд ээлтэй боловсон жорлон болгох ажлыг зохион байгуулах	II-III улирал	СЗДТГ, БОХУБ, байгаль хамгаалагч	Багийн Засаг дарга	Иргэн, ААНБ өөрийн хөрөнгөөр	Буулгаж, өөрчилсө н жорлонги йн тоо	Орчны бохирдол эргүүл орчин бүрдэнэ.
		3.5.2.Сум бүр айл өрх, албан байгууллагын нүхэн жорлонг ариутган халдвартгүйжүүлэх ажлыг зохион байгуулах	II улирал	СЗДТГ, ЭМТ	Багийн Засаг дарга, айл өрх	Үйл ажиллага агаар	Хамрагдсан айл өрхийн тоо	Орчны бохирдол эргүүл орчин бүрдэнэ.
3.6	Сумдад автомашин,	3.6.1. Бохир соруулах тоноглогдсон автомашиныг 3 суманд нийлүүлнэ.	I-II улирал	АЗДТГ, БОГ	ААНБ	180.0	Техникийн тодорхой	Булган, Баян-агт, Сэлэнгэ сум

	техник нийлүүлэх	3.6.2. Хог түрж булах техник 2 суманд худалдан авах	I-II улирал	АЗДТГ, БОГ		210.0	лолтод заагдсан ы дагуу нийлүүлн э	Бугат, Тэшиг, Баян-Агт, Орхон сум хог түрж булах техниктэй болно.
--	---------------------	--	-------------	---------------	--	-------	--	--